

31. октобар 2019.

НАУЧНА ТРИБИНА ИСТОРИЈСКОГ ИНСТИТУТА

ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ БЕОГРАД

Марија АНДРИЋ

**СМЕШТАЈ ЗА МУСЛИМАНСКЕ ТРГОВЦЕ У ВЕНЕЦИЈИ:
FONDACO DEI TURCHI ИЗМЕЂУ ПРАВИЛА И ПРАКСЕ**

Први смештај у Венецији за муслиманске трговце са територије Османског царства био је основан 1575. године. Због све већег броја муслиманских трговаца у Венецији, Сенат је 1621. године донео одлуку да се за њих прилагоди пространа палата на Великом каналу – Палмијери де Пезаро. Магистрат за трговину је био задужен да установи правила за *Fondaco dei Turchi*, као и да именује чувара који би њиме управљао. Међутим, трговци који су долазили са територије Османског царства у Венецију нису увек поштовали правила овог смештаја. Најчешћи прекршаји су се тицали кријумчарења робе, скривања оружја и кретања по граду после поноћи. Проблеми су потрајали, па је венецијанска власт у 18. веку допуњавала и више пута наређивала штампање и објаву прописа.

На основу необјављене грађе Државног архива у Венецији, у излагању ће бити анализирана правила боравка муслиманских трговаца у Венецији. Циљ је да се прикаже какву улогу је чувар овог смештаја обављао у надгледању муслиманских трговаца, које уредбе трговци нису поштовали и на који начин је венецијанска власт реаговала на овакве преступе.

Предавања се одржавају

у Кнез Михаиловој 36
на првом спрату
сала 102

са почетком у 12.00 часова

НАУЧНА ТРИБИНА

септембар-октобар 2019.

п р о г р а м

Историјски институт Београд

Кнез Михаилова 36/II
тел. 011/2181-589, 2638-418 факс. 011/2185-504
e-mail: istorinst@iib.ac.rs www.iib.ac.rs

19. септембар 2019.

Јелена Н. РАДОСАВЉЕВИЋ

ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА У КНЕЖЕВИНИ СРБИЈИ И ИНТЕГРАЦИЈА ОСЛОБОЂЕНИХ ОБЛАСТИ 1878–1879.

По ослобођењу области Ниша, Пирота, Трна, Куле, Врања и Прокупља, Кнежевина Србија почела је са увођењем своје привремене, а потом и сталне управе. Интеграцију ослобођених области у своју структуру истовремено је вршила и Православна црква у Кнежевини Србији. У њима је затечена структура Бугарске егзархије, а на подручју Врања је поред њене била присутна и структура Васељенске патријаршије. На ослобођеној територији постојале су две митрополије Бугарске егзархије – Нишка и Нишавска. Кулска област била је у саставу Видинске митрополије Бугарске егзархије, док је област Врања била под управом како егзархијске Скопске митрополије, тако и Скопске митрополије Васељенске патријаршије. Егзархијским митрополитима у Нишу и Пироту наређено је да свој рад треба да ускладе са српским законима. Њима су додељени помоћници, који су заправо контролисали њихово деловање. У Врању и у Кули су постављени привремени црквени администратори. Одлуком Светог Синода Православне цркве у Кнежевини Србији, било је допуштено да митрополити и свештеници Бугарске егзархије, која је од 1872. била у стању шизме, буду примљени у њене редове. Позив да тако поступе прво је упућен митрополитима нишком и нишавском. Нишки митрополит Виктор Чолаков приступио је Православној цркви у Кнежевини Србији, са којом је и раније одржавао блиске везе. После Берлинског конгреса остао је у Нишу као њен епископ. Нишавски митрополит Евстатије Димитракијев Пелагонијски то није прихватио и крајем 1878. напустио је Кнежевину Србију. Будућност области које је ослободила српска војска решена је Берлинским конгресом 1878. Њихов највећи део припао је Србији, осим Куле и дела Нишавске епархије око Трна и Брезника, који су припали Кнежевини Бугарској. Томосом из 1879, Православна црква у Кнежевини Србији добила је од Васељенске патријаршије аутокефалност. Тим актом признато је и њено проширење ослобођеним областима. Важна тековина тих догађаја био је излазак из стања шизме свештеника и верника у њима, и повратак у канонско јединство са другим православним црквама.

3. октобар 2019.

Бењамин ХЕКИЋ

УЗОРИ И ПАРАЛЕЛЕ У ФОРМАТИВНОМ ПЕРИОДУ НЕМАЊИЋКЕ СИГИЛОГРАФСКЕ ПРАКСЕ

Печате раних Немањића, под којима подразумевамо великог жупана Стефана Немању, његовог сина Стефана Првовенчаног, његове унуке краљеве Радослава и Владислава, те Немањину браћу Страцимира и Мирослава који су управљали значајним деловима државе као удеони кнежеви, треба посматрати као производ формативног периода прве познате континуиране сигилографске праксе у средњовековним српским земљама; печати ранијих владара појединих српских земаља сачувани су ван династијског и документарног контекста. Због ове чињенице, почеци немањићке сигилографске праксе су занимљиви за проучавање, а посебну пажњу завређује питање где се могу пронаћи узорци немањићких сигилографских образаца. Одговор на то питање можемо дати само исцрпним поређењем и уочавањем одређених паралела са сигилографском грађом најближих суседа немањићке Србије у другој половини 12. и у првој половини 13. века – Византије, Латинске царевине у Константинопољу, државе епирских Анђела, Бугарске и Угарске.

За печате из великожупанског периода (оловне буле великог жупана Стефана Немање и његове браће, удеоних кнежева) чини се да нема места сумњи да су модели долазили из сигилографске праксе тада још јединствене Византије која је и даље доминирала политиком Балканског полуострва. Међутим, како се у генерацији Стефана Првовенчаног, и потом у генерацији његове двојице старијих синова, политичка ситуација на Балкану усложњавало, тако се усложњавало и питање сигилографских образаца српских владара, па се директни узорци за печате раних немањићких краљева не могу пронаћи у данас доступној сигилографској грађи суседних земаља. Анализирањем одређених паралела, пре свега у иконографији владарске представе, могу се уочити извесни утицаји на сигилографску праксу краљева Радослава и Владислава. Ти утицаји се манифестују у виду амалгама западноевропских и византијских сигилографских традиција, што је поред Србије Немањића посебно карактеристично и за Латинску царевину у Константинопољу.

17. октобар 2019.

Марко ГАВРИЛОВИЋ

СРБИЈА У ОЧИМА ЗАПАДНЕ ЕВРОПЕ ОД 11. ДО 15. ВЕКА – ПРАВЦИ ПРОУЧАВАЊА

У излагању се приступа анализи метода и праваца проучавања западноевропских представа о Србима и српској држави у периоду од краја 11. до краја 15. века. На самом почетку потребно је поставити неколико питања: Шта је то европске земље занимало на српском простору? У ком контексту се Срби помињу у западним хроникама, аналима, путописима? Какву су слику о Србима имали на Западу, ко је стварао ту слику и због чега? Одговоре на постављена питања даје анализа представа које су савременици из Западне Европе имали о Србима и српској држави у поменутом временском периоду. Те представе се могу поделити у неколико категорија. На првом месту то су географске на шта се надовезују термилошке, потом верске, представе о српском менталитету и на крају представе о српским владарима и ређе члановима владарских породица. Представе о српским владарима омогућавају да се до одређене мере анализира динамика политичких односа између Србије и појединих држава западне Европе. Врсте извора које дају одговоре на постављена питања могу се поделити на два основна типа – наративне (хронике, путописи, дневници), који су у већини и дипломатичке, који су малобројни.

Под појмом Западна Европа у овом случају се мисли на оне државне творевине које нису имале сталне додире са Србијом током средњег века и чије су представе о Србима биле понекад прилично искривљене. У центру пажње су извори настали претежно на територијама држава попут Светог Римског Царства, Француске, Напуља, Фиренце, Милана и у мањој мери Енглеске и монархија на Пиринејима. Примарна пажња неће бити посвећена државама попут Венеције и Угарске јер су обе државе током целог средњег века стално присутне на Балкану, односно константно одржавају политичке и економске односе са Србијом.